

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՎԱՍԱՐԱՆ

ԱՐԱՅԻԿ ԳԵՎՈՐԳԻ ԳՅՈՋԱԼՅԱՆ

**ԿՐՏՍԵՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ ՕԼԻՄՊԻԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

**ԺԳ.00.02 - «Դասավանդման և դաստիարակության մեթոդիկա» (ֆիզիկական
կուլտուրա) մասնագիտությամբ
մանկավարժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի
հայցման ատենախոսության**

ՍԵՂՍԱԳԻՐ

**Ատենախոսության թեման հաստատվել է ֆիզիկական կուլտուրայի
հայկական պետական ինստիտուտում**

Գիտական ղեկավար՝	մանկ. գիտ. դոկտոր Վ.Բ. Առաքելյան
Պաշտոնական ընդդիմախոսներ՝	մանկ. գիտ. դոկտոր Ֆ.Գ. Ղազարյան
	մանկ. գիտ. թեկնածու Լ.Ա. Սամվելյան
Առաջատար կազմակերպություն՝	Գյումրու Մ. Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտ

Ատենախոսության պաշտպանությունը կայանալու է 2015թ. սեպտեմբերի 25-ին,
ԵՊՀ-ում գործող ԲՈՅ-ի մանկավարժության 065 մասնագիտական խորհրդում:
Հասցեն՝ 0025, ք. Երևան, Աբովյան 52^ա, ԵՊՀ-ի հայ բանասիրության
ֆակուլտետի մասնաշենք, թիվ 203 լսարան:

Ատենախոսությանը կարելի է ծանոթանալ Երևանի պետական համալսարանի
գրադարանում:

Սեղմագիրն առաքվ

Մանկավարժության 065 մասնագիտական
խորհրդի գիտական քարտուղար՝
մանկ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ

Ա.Փ. Ղազարյան

ԱՏԵՆԱՆՈՍՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Թեմայի արդիականությունը

Ներկայումս ակնհայտ է, որ հասարակության կուլտուրայի զարգացումը ամբողջությամբ պայմանավորված է ոչ միայն նրանով, թե կրթության վերջնարդյունքում երեխաները ինչպիսի գիտելիքներ, կարողություններ և հմտություններ ձեռք կբերեն, այլև ինչպիսի սոցիալական, բարոյական, համամարդկային արժեքների կտիրապետեն:

Այս տեսանկյունից ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի շատ մասնագետներ հիմնավորում և կարևորում են օլիմպիական կրթության, օլիմպիզմի, օլիմպիական շարժման դերն ու նշանակությունը հասարակական հարաբերությունների հունանիզացման գործում (Մ.Антонова, 1998; И.Б.Барина, 1994; А.Г.Егоров, 1997; В.Н.Платонов, 1998; В.И.Столяров, 1989, 1998; Ю.Чернецкий, 2000; В.Усаков, 2002; Н.Н.Визитей, В.Г.Маноласки, 2013; I.Lipiec, 1999, Վ.Բ.Ուաքելյան, Է.Ե.Սահակյան 2010, Ա.Գ.Գյոզալյան, Գ.Ս.Գյոզալյան, 2006, Յու.Գրիգորյան, 2010):

Օլիմպիական խաղերի վերսկսման պատմության, օլիմպիզմի գաղափարական ակունքների և միջազգային օլիմպիական շարժման ու զարգացման ուսումնասիրությունները հստակ ցույց են տալիս, որ հասարակության հունանիզացման և դեմոկրատացման ներկա փուլում վերափնաստավորվում և վերարժևորվում է օլիմպիզմի փիլիսոփայության և հայեցակարգի կիրառման անհրաժեշտությունը:

Ինչպես շեշտադրում էր Խուան Անտոնիո Սամարանչը՝ մենք այսօր ականատես ենք մարդկության թե՛ փառքի, և թե՛ դժբախտության դրսևորումներին: Մի կողմից ակնառու են մշակութային, գիտական և տնտեսական նվաճումները, մյուս կողմից պատերազմը, ռասսիզմը, աղքատությունը, թշվառությունը, բնության ոչնչացումը: Հետևաբար, ժամանակակից աշխարհին անհրաժեշտ է օլիմպիզմը՝ որպես կենսական փիլիսոփայություն, որը մարդկանց նոր ապրելաձևի և հարաբերությունների ուղենիշ է:

Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի հիմնարար օրենսդրական փաստաթղթում «Օլիմպիական խարտիայում» (2009), օլիմպիզմը դիտվում է որպես կյանքի փիլիսոփայություն, որտեղ նախատեսված է օլիպիական գաղափարները տարածելու երկրագնդի բոլոր ժողովուրդների՝ հատկապես երեխաների և երիտասարդների շրջանում, բարձրացնել նրանց գիտակցական մակարդակը՝ ներգրավելով օլիմպիական շարժման ազնիվ գործընթացի՝ գաղափարների իրականացման ոլորտները:

Հայաստանի Հանրապետությունում օլիմպիական կրթությունն ու դաստիարակությունը նույնպես ընդգրկված են դպրոցական և բուհական ուսումնական ծրագրերում, որտեղ նախատեսված է, որ ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչները, դասախոսները սովորողներին պետք է հաղորդեն տեսական գիտելիքներ օլիմպիզմի, օլիմպիական խաղերի համաշխարհային պատմության, մշակութային արժեքների, օլիմպիական խաղերին հայերի մասնակցության, «Արդարացի խաղ»-ի և այլնի վերաբերյալ:

Այս բոլորը բերում է օլիմպիզմի ուսուցման անհրաժեշտության, որն ուղղված է տարածելու օլիմպիզմի գաղափարախոսությունը՝ էթիկական, բարոյական, հունանիստական, «Արդարացի խաղ»-ի արժեքները հասարակության բոլոր շերտերում: Մինևույն ժամանակ գիտական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ երեխաներն ունեն գիտելիքների և պատկերացումների ցածր մակարդակ սպորտի հունանիստական նշանակության, օլիմպիական խաղերի համաշխարհային պատմության, իդեալների, հունանիստական կողմերի, ավանդույթների, բարոյական

սկզբունքների, մշակութային արժեքների, «Արդարացի խաղ»-ի վերաբերյալ (В.С.Родниченко, 2007; В.И.Столяров, 1998; И.Б.Борина, 1994; А.Рихменцки, Н.Роланд, 1998; E.Niedermann, 1984; N.Muller, 1998; Ա.Ա.Հարությունյան, 2007, Յու.Գ.Գրիգորյան, Ա.Յ.Տիրացույան, 1999):

Պատճառներից մեկն էլ այն է, որ ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի գիտության ոլորտում օլիմպիական գաղափարների, գիտելիքների հաղորդման մեթոդիկան դեռևս լիարժեք մշակված չէ: Հասունացել է այն ժամանակը, երբ անհրաժեշտ է իրականացնել դպրոցականների օլիմպիական գիտելիքների և դրա հետ կապված գործնական կարողությունների համակարգված ձևավորում: Հետևաբար, վերը նշված հարցերի փորձագիտական հետազոտությունն ընդգծում է տվյալ աշխատանքի արդիականությունը:

Հետազոտության նպատակը

Մշակել և մանկավարժական գիտափորձով հիմնավորել կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության մեթոդիկայի առանձնահատկությունները:

Հետազոտության օբյեկտը

Կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակությունն է:

Հետազոտության առարկան

Օլիմպիական գաղափարների և օլիմպիական արժեքների հաղորդման և գործնական կարողությունների ձևավորման մեթոդիկան է:

Առնչվող հետազոտության գիտական վարկածը

Ենթադրվում էր, որ կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության արդյունավետ իրականացումը պայմանավորված է ֆիզիկական կուլտուրայի դասի և արտադասարանական աշխատանքների ընթացքում օլիմպիզմից գիտելիքների հաղորդմամբ, դպրոցի և ընտանիքի համատեղ գործունեությամբ, աշակերտների օլիմպիական կրթվածության բարձրացմամբ, որն առավելապես կնպաստի սովորողների օլիմպիական արժեքների տիրապետմանը, ստեղծագործական մտածելակերպի և ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակի բարձրացմանը:

Հետազոտության խնդիրները

Հետազոտության նպատակին հասնելու համար առաջադրվել են հետևյալ խնդիրները՝

1. բացահայտել ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչների, դասավարդների, ծնողների և երեխաների գիտելիքների մակարդակը և դիրքորոշումը օլիմպիական շարժման վերաբերյալ,
2. մշակել և գործնականում փորձարկել օլիմպիական խաղերից կրտսեր դպրոցականներին գիտելիքների հաղորդման մեթոդիկան,
3. հիմնավորել օլիմպիական դաստիարակության գործում դպրոցի և ընտանիքի համագործակցության ձևերը և բովանդակությունը,
4. մանկավարժական գիտափորձով հիմնավորել կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության ուղիները և մեթոդիկայի արդյունավետությունը:

Հետազոտության մեթոդաբանական հիմքերը

Հանդիսացել են հոգեբանամանկավարժական այն դրույթները, որտեղ հիմնավորված է կրտսեր դպրոցականների գիտելիքների տիրապետման անհրաժեշտությունը (Л.С.Выготский, 2000; Н.Ф.Талызина, 1986; Н.Н.Подьяков, 1980), բարոյական, հունանիստական դաստիարակությունը (В.А.Рыбин, 2006; И.М.Борзенко, В.А.Кубакин; А.А.Кудшина, 2002; П.Ф.Каптерев, 1982; И.С.Маренко, 1985; Б.Билински, 1998; И.П.Подласый, 2008; Յու.Ա.Ամիրջանյան,

Ա.Ս.Սահակյան, 2005, Գ.Ե.Ղույունյան, 2005, Ա.Օ.Թոփուզյան, 2010), ֆիզիկական դաստիարակության ժամանակակից պահանջները (Մ.Մ.Մատվեև, 2008; Ա.Մ.Մատվեև, 2003; Վ.Ս.Մատվեև, 2009), օլիմպիական շարժման, կրթության և դաստիարակության մշակումները (Մ.Մ.Մատվեև, 1997; Վ.Ս.Մատվեև, 1999; 2000; Վ.Ս.Մատվեև, 1998; Վ.Ս.Մատվեև, 2005; Ն.Ն.Վիզիտեյ, 1998; Վ.Ս.Մատվեև, 2008), ֆիզիկական կուլտուրայից գիտելիքների հաղորդման գիտական հիմնավորումները (Մ.Փ.Լեսգաֆտ, 1952; Վ.Ս.Մատվեև, 1958; Մ.Մ.Մատվեև, 1985; Ռ.Ս.Մատվեև, 1991, Զ.Ս.Մատվեև, Զ.Յ.Գաբրիելյան, 2011):

Ղեկավարության մեթոդները

Առաջադրված խնդիրների լուծման համար օգտագործել ենք մանկավարժական գիտության հանրահայտ մեթոդներ՝ գրական աղբյուրների ուսումնասիրություն, վերլուծություն և ընդհանրացում, մանկավարժական դիտումներ, անկետավորում, բովանդակության վերլուծություն, մանկավարժական թեստավորում, մանկավարժական գիտափորձ, մաթեմատիկական վիճակագրություն:

Ղեկավարության կազմակերպումն ու հետազոտվողների քանակակազմը

Ղեկավարությունը կազմակերպել և անցկացրել ենք չորս փուլով:

Առաջին փուլ. գրական աղբյուրների ուսումնասիրության, վերլուծության և բովանդակային վերլուծության հիման վրա օլիմպիական դաստիարակության բովանդակության մշակում:

Երկրորդ փուլ. հետազոտության մեթոդների հիմնավորում և անկետավորում դասվարների, ծնողների և երեխաների շրջանում: Ուսումնասիրվել է երկրորդից չորրորդ դասարանների աշակերտների օլիմպիկ մեթոդների գիտելիքների մակարդակը, ինչպես նաև անց է կացվել սոցիոլոգիական հարցում Հայաստանի Հանրապետության 15 հանրակրթական դպրոցների 1180 աշակերտների, 100 դասվարների, 18 ֆիզիկուլտուրայի ուսուցիչների և 1125 ծնողների հետ:

Երրորդ փուլ. անցկացրել ենք մանկավարժական գիտափորձ, ուսումնական գործընթացում ներդրվել է մեր կողմից մշակված օլիմպիական դաստիարակության մեթոդիկան:

Չորրորդ փուլ. մշակել, վերլուծել ենք ստացված արդյունքները և գրել ատենախոսության աշխատանքը:

Ատենախոսության գիտական նորույթը

1. Առաջին անգամ բացահայտվել է ՀՀ կրտսեր դպրոցականների, նրանց ծնողների, դասվարների և ֆիզիկուլտուրայի ուսուցիչների գիտելիքների մակարդակը օլիմպիական շարժման, օլիմպիական խաղերի պատմության, օլիմպիկ մեթոդների վերաբերյալ:
2. Մշակվել և գործնականում ներդրվել է III–IV դասարանների «Օլիմպիական դաստիարակություն» աշխատանքային ծրագիրը, «Իմ օլիմպիական տետրը» և ցույց է տրված դրանց արդյունավետությունը:
3. Տեսականորեն և գիտականորեն հիմնավորվել է ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում օլիմպիական խաղերից կրտսեր դպրոցականների գիտելիքների ձևավորման մեթոդիկան:
4. Ապացուցված է, որ գիտելիքների հաղորդումը և գործնական կարողությունների ձևավորումը նպաստում է օլիմպիական արժեքների տիրապետմանը, հումանիստական աշխարհայացքի ձևավորմանը, շարժողական պատրաստվածության բարձրացմանը:

Ղեկավարության տեսական նշանակությունը

Ղեկավարության արդյունքների տեսական վերլուծությունն ու համադրումն է, կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության հնարավորությունների

և առաջադրվող միջոցների, մեթոդների ու պայմանների կիրառման տեսական հիմնավորումը:

Ղեկավարության գործնական նշանակությունը

Կայանում է կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության իրականացման, նրանց օլիմպիական կրթվածության մակարդակի բարձրացման, այդ նպատակով հստակ ծրագրերի և սովորողների օլիմպիական տետրի ներդրման, ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակի բարձրացման մեջ:

Ատենախոսության նյութերը կարող են օգտագործվել ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի մասնագիտական կրթության՝ դասախոսությունների, սեմինարների, գործնական պարապմունքների ժամանակ, «Ֆիզիկական դաստիարակության տեսություն և մեթոդիկա» առարկայի համապատասխան թեմաների, դպրոցում «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի դասավանդման, այլ տիպի կրթական հաստատություններում, հանգստավայրերում, ճամբարներում, ինչպես նաև ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչների վերապատրաստման ժամանակ:

Ղեկավարության արդյունքների ստուգությունը

Ղեկավարության ստուգությունը ապահովված է հիմնախնդրի տեսական ուսումնասիրությամբ և վերլուծությամբ, փորձարկվողների անհրաժեշտ քանակակազմով, իրականացված աշխատանքների ծավալով և գիտափորձի տևողությամբ, գիտության մեջ հիմնավորված մեթոդների կիրառմամբ, որոնք բավարարում են հուսալիության, օբյեկտիվության և հավաստիության պահանջները, աշակերտների շրջանում տարված գործնական և տեսական պարապմունքներով, ստացված հետազոտական նյութերի ծրագրերի մշակմամբ:

Պաշտպանությանը ներկայացվող հիմնական դրույթներն են

Օլիմպիական արժեքների տիրապետումը կծառայի իբրև նախադրյալներ՝ կատարելագործելու սովորողների օլիմպիական դաստիարակության գործընթացը ուսուցիչների, ծնողների և կրտսեր դպրոցականների կողմից:

Կրտսեր դպրոցականների կողմից օլիմպիական արժեքների ընկալման և ձևավորման խնդիրների լուծումը հնարավոր է «Օլիմպիական դաստիարակության» աշխատանքային ծրագրի և «Իմ օլիմպիական տետր»-ի կիրառման համար մանկավարժական պայմանների ստեղծմամբ, հանրակրթական դպրոցի և ընտանիքի համագործակցության շնորհիվ:

Ատենախոսության կառուցվածքն ու ծավալը

Ատենախոսական աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլուխներից, եզրակացությունից, մեթոդական առաջարկություններից և օգտագործված գրականության մասնագիտական ցանկից:

Ատենախոսությունը շարադրված է համակարգչային տեքստի 146 էջի վրա, պարունակում է 12 աղյուսակ, 16 գծապատկեր, 8 նկար, մատենագիտական 235 աղբյուր, 5 հավելված:

ԱՏԵՆԱՒՈՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ներածությունում հիմնավորված է թեմայի արդիականությունը, ներկայացված են հետազոտության նպատակը, օբյեկտը, առարկան, գիտական վարկածը, հետազոտության խնդիրներն ու մեթոդները, գիտական նորույթը, տեսական և գործնական նշանակությունը, հետազոտության մեթոդաբանական հիմքերը, հիմնավորված է հետազոտության հավաստիությունը, ինչպես նաև պաշտպանությանը ներկայացվող հիմնական դրույթները:

«Դպրոցականների օլիմպիական կրթության և դաստիարակության հիմնախնդիրները» խորագրով առաջին գլուխը բաղկացած է վեց ենթագլխից:

Առաջին ենթազխում ամփոփվում է **«Դպրոցականների հունանիստական դաստիարակության ժամանակակից պահանջները»** : Ներկայումս համաշխարհային հասարակությունը սկսեց գիտակցել ժամանակակից երևույթների վտանգը, որոնք ուղղակիորեն կործանում են մարդու հոգևոր, բարոյական բարեկեցությունը, սոցիալական զարգացման ողջ գործընթացը:

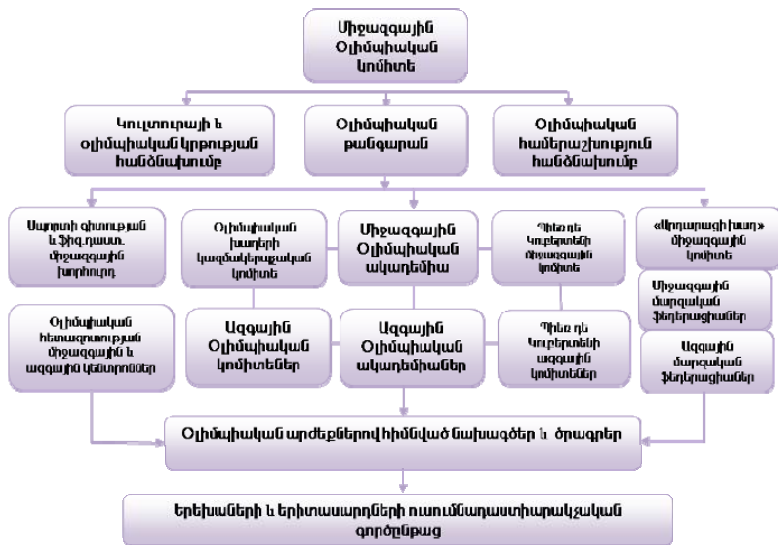
Ֆիզիկական դաստիարակությունը՝ որպես կրթության բաղադրամաս, ունի մեծ ներուժ անձի ձևավորումը և զարգացումը իրականացնելու օլիմպիզմի հունանիստական սկզբունքներով, բարոյական նորմերով և պահանջներով: Այդ նորմերն ու պահանջներն այսօր առաջադրում են հասարակությանը:

«Օլիմպիական շարժման մարդասիրական գաղափարները» երկրորդ ենթազխում ներկայացված է օլիմպիական շարժման գերագույն գաղափարը, այն է՝ ստեղծել բարեկամական, խաղաղ, արդար և հունանիստական հարաբերություններ աշխարհի տարբեր մասերում բնակվող ազգերի միջև: Օլիմպիական շարժումը մարդկանց համատեղ գործունեություն է, որը նպաստում է աշխարհի խաղաղության, համերաշխության ամրապնդմանը և սպորտի զարգացմանը: Այս ամենի հիմնական նպատակը հունանիստական գաղափարների փոխանցումն է սպորտի միջոցով:

Երրորդ **«Օլիմպիական կրթության և դաստիարակության հիմնահարցերը արդի ժամանակաշրջանում»** ենթազխում հատուկ գրականության վերլուծությամբ հիմնավորված է օլիմպիական կրթության և դաստիարակության հիմնահարցերը արդի ժամանակաշրջանում: Ուսումնասիրվել են հայտնի մանկավարժների, հոգեբանների, պատմաբանների և ազգագրագետների աշխատությունները, որի հիմքում ընկած է Պիեռ դե Կուբերտեի «Օլիմպիական մանկավարժություն» աշխատությունը: Օլիմպիական կրթությունը և դաստիարակությունը համակարգելու նպատակով միջազգային օլիմպիական կոմիտեում մշակված է օլիմպիական կրթության համակարգ (զծապատկեր 1):

Հծապատկեր 1

Օլիմպիական կրթության միջազգային համակարգ

Երեխաների և երիտասարդների օլիմպիական կրթության զխավոր նպատակն է նրանց հաղորդակից դարձնել օլիմպիզմի արժեքներին և գաղափարներին, նրանց մոտ բարձրացնել օլիմպիական կուլտուրայի մակարդակը (Է.Է.Էօձաիօձաձա, 1999; Ա.Է.ՆՕ՝ յօձ՝ ա, 1998–1999): Սակայն ներկայումս կրտսեր դպրոցականների դաստիարակչական գործընթացում այս խնդիրը դեռ լիարժեք լուծում չի ստացել և պահանջում է խորը ուսումնասիրություն:

«Չայաստանում օլիմպիական կրթության և դաստիարակության իրականացման նախապայմանները» չորրորդ ենթազխում ուսումնասիրել ենք օլիմպիական կրթության և դաստիարակության դրվածքը Չայաստանի Չանրապետությունում: Քաղաքական-տնտեսական վերափոխումների պայմաններում անցյալ դարի 90-ական թվականներից, ինչպես ԱՊՀ-ի պետություններում, այնպես էլ Չայաստանի Չանրապետությունում պահանջվեց վերանայել և վերափոխել պետության քաղաքականությունը կրթության ոլորտում: Չայաստանի Չանրապետության կրթության մասին օրենքը (2005) որոշակիացրեց անհրաժեշտ նախարարալները՝ ներդրելու օլիմպիզմի մարդասիրական գաղափարները կրթության ոլորտում:

Գիտական առումով մնան մոտեցումը օգտակար կլինի կազմելու օլիմպիական դաստիարակության հայեցակարգ, ծրագիր, ձեռնարկներ, նյութեր սովորողների համար, ինչպես նաև ուրվագծելու հիմնախնդրի (օլիմպիական դաստիարակության) գիտական մտքի համահունչ զարգացումը Չայաստանում:

«Օլիմպիական դաստիարակությունը դպրոցականների կրթական համակարգում» հինգերորդ ենթազխում ուսումնասիրվել է օլիմպիական դաստիարակության ներդրման անհրաժեշտությունը արտասահմանյան հանրակրթական հաստատություններում, որտեղ օլիմպիական դաստիարակության գործընթացի կազմակերպումը գիտնականների առաջնային խնդիրներից է: Դպրոցականների օլիմպիական կրթության արդի ձևերն ու մեթոդները գիտամեթոդական հիմնավորում են ստացել վերջին ըսանամյակում:

Օլիմպիական կրթության և դաստիարակության համակարգը գիտելիքների նոր բնագավառ է, որի ձևավորումն ընթանում է համեմատաբար ավելի ակտիվ տեմպերով՝ ներգրավելով ՄՕԿ-ի անդամ մեծ ու փոքր պետությունների, տարբեր ազգերի և ժողովուրդների մասնագետ մանկավարժներին ու գիտնականներին:

Վեցերորդ **«Օլիմպիական կրթության և դաստիարակության ժամանակակից ուղղությունները»** ենթազխում ուսումնասիրվել են արտասահմանյան և հայրենական գիտնականների կողմից մշակված և հրատարակված օլիմպիական կրթության և դաստիարակության իրականացման ծրագրերը, հայեցակարգերը, հիմնախնդիրները և այլ աշխատություններ, որոնք առնչվում են հանրակրթությանը, միջին և բարձրագույն կրթությանը, ինչպես նաև մանկապատանեկան մարզադպրոցներին:

Այսպիսով խնդիր է առաջանում վերլուծել և ի հայտ բերել օլիմպիական կրթության ու դաստիարակության զարգացման նոր ուղիներ, հետևաբար, անհրաժեշտ է՝

1. վերլուծել և ընդհանրացնել օլիմպիական կրթության բովանդակությունը, նպատակը, խնդիրները, համակարգի պատմական ձևավորման ընթացքը,
2. վերլուծել և ընդհանրացնել դպրոցականների օլիմպիական կրթության ապահովման գիտամեթոդական բազան,
3. մշակել, հիմնավորել և ընդհանրացնել դպրոցականների օլիմպիական կրթության ծրագրամեթոդական բազան և դրանց հիմքի վրա զարգացնել և կատարելագործել դպրոցականների օլիմպիական կրթության համակարգը, ինչպես նաև բարձրացնել սովորողների օլիմպիական կրթվածության մակարդակը:

Ատենախոսության երկրորդ գլուխը կրում է **«Կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության իրականացման նախապայմաններն ըստ սոցիոլոգիական հարցման արդյունքների»** խորագիրը, որը բաղկացած է հինգ ենթագլխից:

Առաջին **«Չետագոտության խնդիրները, մեթոդները և կազմակերպումը»** ենթագլխում ներկայացված է տվյալ գլխի հիմնական խնդիրները, մեթոդները և կազմակերպման փուլերը:

Մեր հետազոտության հիմնախնդրի լուծման համար ուսումնասիրել ենք կրտսեր դպրոցականների ուսուցման և դաստիարակության ժամանակակից մոտեցումները: Առանձնակի ուսումնասիրել ենք հումանիստական, ֆիզիկական դաստիարակության, օլիմպիական կրթության և դաստիարակության հայրենական և արտասահմանյան երկրների օլիմպիական շարժման ծրագրերը, դասագրքերը, ուսումնական ձեռնարկները, ամենամյա միջազգային կոնգրեսների նյութերը, ատենախոսական աշխատանքները: Ընդհանուր ուսումնասիրվել է 235 մասնագիտական գրականություն:

Կազմակերպված մանկավարժական դիտարկման, անկետավորման և մանկավարժական թեստավորման արդյունքների վերլուծության և ընդհանրացման շնորհիվ լուծվել են մեր առջև դրված հետևյալ խնդիրները.

1. ուսումնասիրվել են օլիմպիական խաղերի, օլիմպիզմի, օլիմպիական շարժման, օլիմպիական դաստիարակության վերաբերյալ ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչների, դասվարների, ծնողների, կրտսեր դպրոցականների դիրքորոշումը, գիտելիքների առկայությունը և մակարդակը,
2. մշակվել և գործնականում կիրառվել են կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության թեմատիկ ծրագիրը և համապատասխան մեթոդական մոտեցումները,
3. փորձարկվել և հիմնավորվել է կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության արդյունավետությունը,
4. մշակվել է գիտագործնական առաջարկություններ կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության կազմակերպման վերաբերյալ:

«Մաթեմատիկական վիճակագրություն» խորագիրը կրող երկրորդ ենթագլխում հետազոտության արձանագրերում գրանցված ցուցանիշները ենթարկվել են մշակման մաթեմատիկական վիճակագրական մեթոդների կիրառմամբ:

Երրորդ՝ **«Չետագոտության կազմակերպումը»** խորագրով ենթագլխում մանրամասն ներկայացված են հետազոտության կազմակերպման փուլերը:

Չետագոտությունն իրականացվել է չորս փուլով՝ տասը տարիների ընթացքում (2000-2010թթ.):

Առաջին փուլ. (2000–2003թթ.) մասնագիտական գրական աղբյուրների ուսումնասիրության, վերլուծության և բովանդակային վերլուծության հիման վրա մշակվել է օլիմպիական դաստիարակության բովանդակությունը: Բացահայտվել են ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչների, դասվարների, ծնողների և երեխաների օլիմպիական դաստիարակության տեսական և գործնական հարաբերակցությունները, սոցիալ-մանկավարժական տեսակետները:

Երկրորդ փուլը հետազոտության մեթոդների հիմնավորումն ու անկետավորումն է դասվարների, ծնողների և երեխաների շրջանում: Ուսումնասիրվել է II–IV դասարանների աշակերտների օլիմպիզմի վերաբերյալ գիտելիքների մակարդակը, ինչպես նաև օլիմպիական շարժման վերաբերյալ նրանց տեղեկացվածությունը:

Արդյունքների ամփոփումից հետո մշակված կրտսեր դպրոցականների «Օլիմպիական դաստիարակության» փորձնական ծրագրի նախագիծը 2002–2003 ուսումնական տարվանից ներդրվել է Երևանի Դ. Վարուժանի անվան թիվ 89

միջնակարգ դպրոցում: «Օլիմպիական դաստիարակություն» հեղինակային ծրագիրը փորձաշրջանից հետո հավանության արժանացավ դպրոցի տնօրեն Օ.Վ.Պետրոսյանի և մանկավարժական մեթոդավարումների կողմից:

Երրորդ փուլ. ձևավորող գիտափորձը անցկացվել է Դ.Վարուժանի անվան թիվ 89 միջնակարգ դպրոցում, որին մասնակցել են III դասարանի 64 աշակերտ (32 ստուգողական և 32 փորձարարական):

Չորրորդ փուլ. հետազոտության արդյունքների ամփոփումն ու վերլուծությունն է, որից հետո գրվել է ատենախոսության 2-րդ և 3-րդ գլուխները:

Չորրորդ՝ **«Փաստագրող գիտափորձի արդյունքների վերլուծություն»** ենթագլխում ներկայացված են ծնողների, դասվարների, ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչների գիտելիքների մակարդակը, վերաբերմունքը օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ:

Երկրորդ գլխի հիմնգեորդը ենթագլխում՝ **«Կրտսեր դպրոցականների գիտելիքների առկայությունը և վերաբերմունքը օլիմպիական խաղերի նկատմամբ»**, ատենախոսության խնդիրների իրականացման համար լայնորեն կիրառել ենք սոցիոլոգիական հարցման մեթոդը՝ խստագույնս հաշվի առնելով երեխաների տարիքային, ֆիզիոլոգիական, հոգեբանական, սոցիալական զարգացման օրինաչափությունները: Աշակերտների հարցման ընթացքում լուծել ենք մասնավոր խնդիրներ՝

1. բացահայտել ենք աշակերտների ֆիզկուլտուրային, սպորտային ակտիվությունը,
2. բացահայտել ենք աշակերտների գիտելիքները, պատկերացումները, դիրքորոշումները օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ,
3. Սովորողների նախապատվությունը օլիմպիական խաղերի նկատմամբ:

Հարցման տվյալների վերլուծությունը համոզիչ կերպով ցույց է տալիս, որ սովորողների գիտելիքների անբավարար մակարդակը կարող է խոչընդոտել օլիմպիական մշակույթի ձևավորումը հանրակրթական դպրոցներում:

Ատենախոսության երրորդ՝ **«Օլիմպիական դաստիարակության արդյունավետությունը»** վերնագրով գլուխը բաղկացած է չորս ենթագլխից:

«Ձևավորող մանկավարժական գիտափորձ» Մանկավարժական գիտափորձի առանցքը օլիմպիական կրթության կազմակերպումն է, համապատասխան գիտելիքների և կարողությունների ձևավորումը դպրոցականների շրջանում բարձրացնելու նրանց օլիմպիական կրթվածության մակարդակը՝ ձգտելով միախոյունել կրտսեր դպրոցականների հանրային և ընտանեկան օլիմպիական դաստիարակությունը: Այդ նպատակով Հայաստանի Հանրապետությունում առաջին անգամ մշակվեց «Օլիմպիական դաստիարակություն» III–IV դասարանների աշխատանքային ծրագիր: Մանկավարժական գիտափորձի իրականացման կարևորագույն պայմանն էր երկու ծրագրերի՝ տեսական գիտելիքների հաղորդման ու գործնական կարողությունների ձևավորման և փոխադրակապվածության պահպանումը:

Գիտափորձի ընթացքում մշակեցինք օլիմպիական դաստիարակության մեխանիզմը, որով էլ առաջնորդվեցինք (զծապատկեր 2):

Օլիմպիական դաստիարակության մեխանիզմ

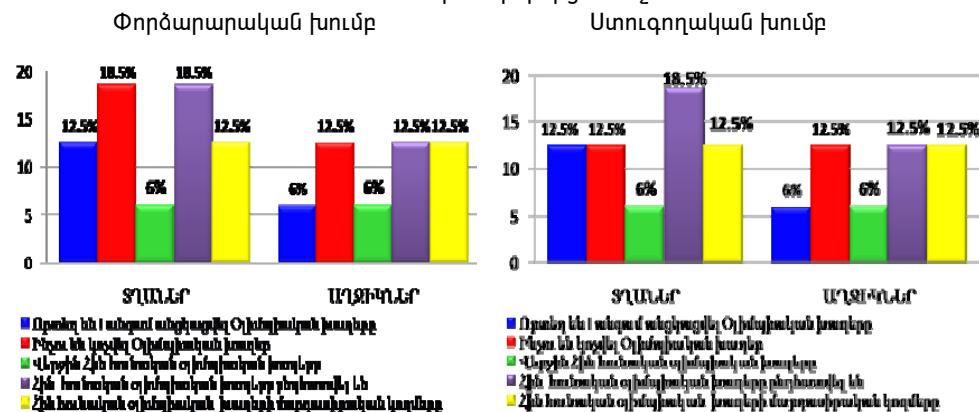

Հայաստանի Հանրապետությունում մեր կողմից առաջին անգամ կրտսեր դպրոցականների III և IV դասարանների համար մշակվեց «Իմ Օլիմպիական տետր»-ը: Տետրում ներառված են հարցեր և առաջադրանքներ օլիմպիական խաղերի պատմության, հայ օլիմպիական չեմպիոնների, օլիմպիական խաղերի խորհրդանիշների վերաբերյալ, ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքներ՝ շարադրություն, նկարչություն, խաչքառերի լուծում, վիկտորինաներ՝ օլիմպիական թեմայով: Տետրում առանձնակի է կարևորվել բարի գործերի կատարումը, ֆիզիկական պատրաստության, կոփման, շարժողական ռեժիմի ինքնահսկումը: «Իմ Օլիմպիական տետր»-ի բովանդակությունը ամբողջությամբ արտացոլում էր օլիմպիական դաստիարակության աշխատանքային ծրագրերը: Ծրագրավորված աշխատանք ենք անցկացրել ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչների և դասվարների շրջանում, որի ընթացքում լուծվեցին մեր առջև դրված խնդիրները:

Երրորդ գլխի երկրորդ «Սովորողների գիտելիքների մակարդակը մանկավարժական գիտափորձից առաջ և հետո» խորագիրը կրող ենթագլխում ներկայացված է կազմակերպված սոցիոլոգիական հարցման արդյունքները՝ պատկերված գծապատկերներով, որտեղ հստակ երևում են փորձարարական և ստուգողական խմբերի պատասխանները գիտափորձից առաջ և հետո:

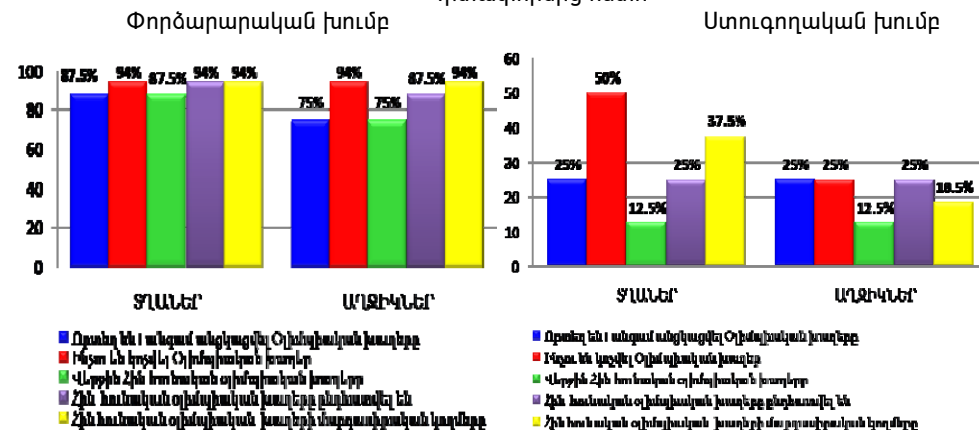
Օրինակ. եթե մինչև գիտափորձը փորձարարական տղաների միայն 12.5%-ը գիտեին որտեղ են առաջին անգամ անցկացվել Օլիմպիական խաղերը, ապա գիտափորձից հետո՝ 87.5% (գծապատկերներ 3,4): Նույն պատկերն ենք արձանագրել աղջիկների խմբում: Սովորողներին առաջադրվել է պատասխանել երկու խումբ հարցերի: Առաջին խմբի հարցերն առնչվում էին Հին հունական օլիմպիական խաղերին, երկրորդը՝ ժամանակակից:

Սովորողների գիտելիքները Հին հունական օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ գիտափորձից առաջ

Առաջադրված մյուս հարցին, թե ինչու են կոչվում Օլիմպիական խաղեր, փորձարարական և ստուգողական խմբերում գիտափորձից առաջ ճիշտ են պատասխանել տղաների մոտ 18.5%-ը, իսկ աղջիկների մոտ 12.5%-ը: Մանկավարժական գիտափորձից հետո պատասխանները տղաների և աղջիկների մոտ կազմեցին միևնույն 94%, իսկ ստուգողական խմբում տղաների 50%-ը և աղջիկների 37.5%-ն էին ճիշտ պատասխանել:

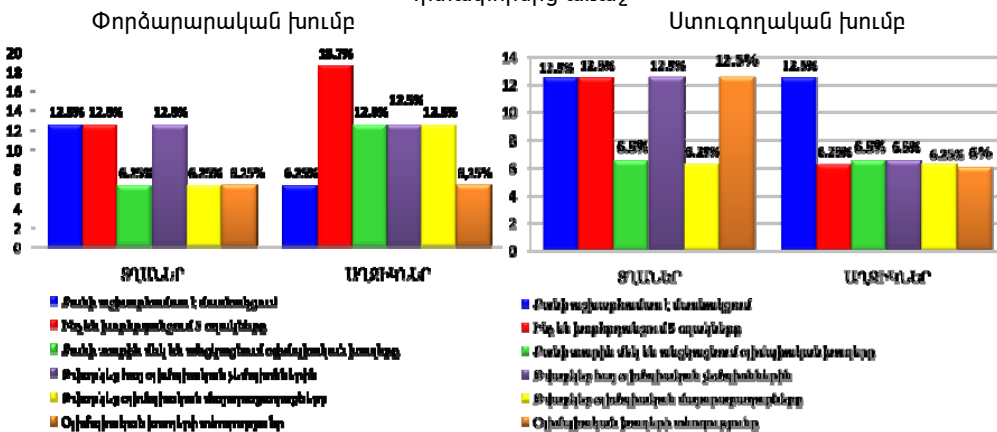
«Սովորողների գիտելիքները Հին հունական օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ» գիտափորձից հետո

Օրինակ. եթե մինչև ստուգողական խմբի փորձարարական տղաների միայն 12.5%-ը գիտեին որտեղ են առաջին անգամ անցկացվել Օլիմպիական խաղերը, ապա գիտափորձից հետո՝ 87.5% (գծապատկերներ 3,4): Նույն պատկերն ենք արձանագրել աղջիկների խմբում: Սովորողներին առաջադրվել է պատասխանել երկու խումբ հարցերի: Առաջին խմբի հարցերն առնչվում էին Հին հունական օլիմպիական խաղերին, երկրորդը՝ ժամանակակից:

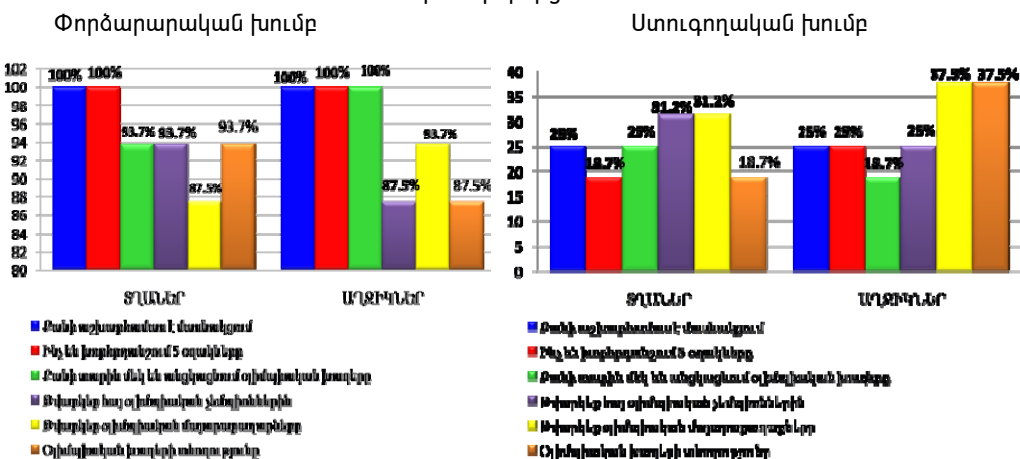
Գծապատկեր 5

Սովորողների գիտելիքները ժամանակակից օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ
Գիտափորձից առաջ

Գծապատկեր 6

Սովորողների գիտելիքները ժամանակակից օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ
Գիտափորձից հետո

Հարցման արդյունքների վերլուծությունը ցույց տվեց, որ երկտարյա մանկավարժական նպատակաուղղված աշխատանքի արդյունքում փորձարարական խմբում ընդգրկված դպրոցականներին առաջադրված 6 հարցերից հինգում նկատվեց գիտելիքների բացարձակ աճ: Նրանք շատ լավ են յուրացրել ժամանակակից օլիմպիական խաղերի խորհրդանշաններին առնչվող հարցերը (գծապատկերներ 5,6):

Այսպիսով՝ հարցման արդյունքների վերլուծությունը ցույց է տալիս երկտարյա մանկավարժական գիտափորձի ընթացքում սովորողներին հաղորդած տեսական

գիտելիքների յուրացման բարձր մակարդակ, որոնք հիմք կծառայեն հետագա դասարաններում Օլիմպիական խաղերին առնչվող պատմադաստիարակչական, պատմակրթական, պատմասոցիալական ավելի լայն նյութի տիրապետմանը:

Երրորդ գլխի երրորդ ենթագլխում՝ «Սովորողների պատկերացումները օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ», ներկայացված է դպրոցականներին օլիմպիական շարժման, օլիմպիզմի, օլիմպիական խաղերից հաղորդած տեսական գիտելիքների յուրացումը հսկելու և ստուգելու համար հանձնարարականները՝ նկարել իրենց պատկերացումները և գրել շարադրություններ, որը լիովին համապատասխանում է նրանց տարիքային զարգացման առանձնահատկություններին: Տեսական դասերի ժամանակ կրտսեր դպրոցականներին գիտելիքներ է հաղորդվել օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ հյուսված լեզբերից, առասպելներից, խորհրդավոր պատմություններից: Դպրոցականները ստացված գիտելիքները կարողացան արտահայտել նկարներով՝ ամառային, ձմեռային օլիմպիական մարզաձևերը, օլիմպիական խաղերի խորհրդանշանները, Հին հունական օլիմպիական խաղերը (մարզադաշտը), Ջևահ արձանը, կոթողները, Օլիմպիական ավանը և այլն:

Պահպանելով միջառարկայական կապը՝ «Մայրենի լեզու» առարկայի ժամանակ աշակերտները կարողացան շարադրել իրենց տպավորությունները: Նյութը ներկայացրել էին հարուստ բովանդակությամբ, սպորտի մարդասիրական, զեղագիտական կողմերի յուրահատուկ նկարագրությամբ, զգացմունքայնությամբ:

Չորրորդ՝ «Սովորողների ֆիզիկական պատրաստվածության ցուցանիշների փոփոխությունը երկամյա գիտափորձից հետո» խորագրով ենթագլխում ներկայացված է ձևավորվող մանկավարժական գիտափորձից առաջ և հետո ուսումնասիրված կրտսեր դպրոցականների ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակը: Մանկավարժական գործընթացում ընդունված չորս թեստային վարժությունների՝ 30 մ և 6 րոպե վազքերի, տեղից հեռացատկի, վերձգումների (տղաներ) և սեղմումների (աղջիկներ) միջոցով կազմակերպած մանկավարժական թեստավորմանը մասնակցել են փորձարարական խմբի 16 տղաներ, 16 աղջիկներ և ստուգողական խմբի 16 տղաներ և 16 աղջիկներ: Մանկավարժական գիտափորձի ամբողջական տվյալները ներկայացված են աստենախոսական աշխատանքում գծապատկերների տեսքով:

Այսպիսով՝ սովորողների ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում օլիմպիական դաստիարակության աշխատանքային ծրագրի ներառումը թույլ է տալիս կրտսեր դպրոցականների ֆիզիկական պատրաստվածությունը հասցնել արդյունավետ, լավագույն մակարդակի:

Երկտարյա մանկավարժական գիտափորձի արդյունքների վերլուծությունը թույլ է տալիս փաստել, որ կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական կրթությունն ու դաստիարակությունը արդյունավետ է իրականացվում հետևյալ պայմանների առկայության դեպքում՝ օլիմպիական խաղերից տեսական գիտելիքների հաղորդման, օլիմպիական խորհրդանշաններով մարմնամարզական, արվեստիկական վարժությունների, շարժախաղերի անցկացման, համակարգված ծրագրային նյութերի մատուցման, օլիմպիական տեսրերի վարման, տնային հանձնարարությունների կատարման, ինչպես նաև նկարների, շարադրությունների միջոցով:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարված տեսական և գիտագործնական հետազոտության արդյունքների հիման վրա կարելի է կատարել հետևյալ եզրակացությունները:

1. Սովորողների օլիմպիական կրթության և դաստիարակության վերաբերյալ կատարած գիտական, մեթոդական, գրական աղբյուրների վերլուծությունը թույլ է տալիս փաստել, որ մի կողմից կարևորվում է դպրոցականների համամարդկային արժեքների ձևավորման, օլիմպիական խաղերի, օլիմպիական շարժման, օլիմպիզմի գաղափարների օգտագործման անհրաժեշտությունը, մյուս կողմից՝ հանրակրթական համակարգում դրա իրականացման մանկավարժական պայմանների բացակայությունը:

2. Հետազոտության արդյունքներում բացահայտվել է, որ կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության գործընթացը երեխաների դաստիարակության սոցիալական երկու ինստիտուտներում՝ դպրոցում և ընտանիքում, լիարժեք չի իրականացվում, պատճառներից մեկն էլ այն է, որ ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի գիտության ոլորտում օլիմպիական գաղափարների, գիտելիքների հաղորդման մեթոդիկան դեռևս լիարժեք մշակված չէ:

3. Դասավարների, ֆիզիկական կուլտուրայի ուսուցիչների գիտելիքները և պատկերացումները կրտսեր դպրոցականների օլիմպիական դաստիարակության վերաբերյալ բավարար չեն և չեն համապատասխանում ժամանակակից պահանջներին: Դասավարները թույլ են պատկերացում օլիմպիզմի, օլիմպիական խաղերի նշանակությունը երեխաների հունամիստական դաստիարակության այնպիսի կողմերի վերաբերյալ, ինչպիսին է ընկերասիրությունը, մարդասիրությունը, ազնվությունը, բարությունը, արդարությունը, մարդկանց օգնություն ցույց տալու պատրաստակալությունը: Համրապետության մանկավարժական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները չեն ապահովում, չեն տալիս ուսանողներին պահանջվող անհրաժեշտ գիտելիքներ և կարողություններ երեխաների հունամիստական և օլիմպիական դաստիարակության վերաբերյալ, իսկ դասավարներն էլ այդ բացը չեն լրացնում ինքնակրթությամբ:

4. Կրտսեր դպրոցականների շրջանում կատարված սոցիոլոգիական հարցման արդյունքում բացահայտվեց, որ ցածր է նրանց տեսական գիտելիքների մակարդակը ինչպես հին, այնպես էլ ժամանակակից օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ: Այսպես, աշակերտների միայն 7.1%-ը գիտի, թե որտեղ են առաջին անգամ անցկացվել Օլիմպիական խաղերը, 11.9%-ը՝ քանի աշխարհամաս է մասնակցել, 15.6%-ը՝ ինչ են խորհրդանշում 5 օղակները, 8.5%-ը՝ ինչու են կոչվել Օլիմպիական խաղեր և այլն:

5. Մշակվել է օլիմպիական դաստիարակության ծրագիր, ինչպես նաև այդ ծրագրի իրականացման մանկավարժական մոտեցումները, որի կիրառումը կրտսեր դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակության գործընթացում նպաստեց՝ ա) հանրակրթական դպրոցում համակարգված իրականացնել օլիմպիական բովանդակությամբ տեսական և գործնական դասեր մարմնամարզությունից, աթլետիկայից, շարժախաղերից, ինչպես նաև օլիմպիական տոնակատարություններ, զրույցներ, թեմատիկ ցերեկույթներ, տեսանյութերի դիտում, նկարների, բանաստեղծությունների մրցույթներ, պատի թերթի հրատարակում,

բ) երեխաների մոտ հունամիստական և բարոյական դաստիարակության կարևոր կողմերի ձևավորմանը՝ ինչպիսիք են ընկերասիրությունը, բարությունը, արդարությունը, ազնվությունը, պարկեշտությունը և այլն,

գ) ապացուցվեց ծրագրի անհրաժեշտությունը և կենսունակությունը, նրա ընդգրկումը կրտսեր դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակության համակարգում,

դ) ակտիվացրեց դպրոց-ընտանիք փոխհամագործակցությունը, հարստացրեց նրանց աշխատանքի բովանդակությունը և նպատակաուղղվածությունը:

6. Գիտափորձով ապացուցվել է առաջադրված մեթոդիկայի կենսունակությունը, որը հնարավորություն ընձեռեց կրտսեր դպրոցականների մոտ հասնել օլիմպիզմի, Օլիմպիական խաղերի պատմության, ավանդույթների, խորհրդանիշների, հունամիզմի, հայ մարզիկների մասնակցության վերաբերյալ յուրացված գիտելիքների բարձր մակարդակի: Մասնավորապես, մանկավարժական գիտափորձից հետո առաջին օլիմպիական խաղերի անցկացման վերաբերյալ ճիշտ պատասխանեցին տղաների 87.5%-ը և աղջիկների 75%-ը, իսկ ինչու՞ են կոչվել Օլիմպիական խաղեր, ճիշտ պատասխանների տոկոսը տղաների և աղջիկների մոտ կազմեց 94%: Օլիմպիական խաղերի մարդասիրական կողմը հարցի ճիշտ պատասխանները տղաների և աղջիկների մոտ կազմեց 94%:

7. Գիտելիքների ձևավորումն ու զուգորդումը գործնական պարապմունքներով դրական ներգործություն ունեցավ կրտսեր դպրոցականների ֆիզիկական պատրաստվածության վրա: Երկամյա մանկավարժական գիտափորձի արդյունքում արագաշարժության արդյունքները փորձարարական խմբի տղաների մոտ աճել են 17.03%-ով, իսկ աղջիկների մոտ՝ 16.9%: Տեղից հեռացատկի արդյունքները տղաների մոտ աճել են 21.6%-ով, իսկ աղջիկների մոտ՝ 17.5%: Դիմացկունության արդյունքները տղաների մոտ աճել են 28.08%-ով, աղջիկների մոտ՝ 26.92%-ով: Վերձգման արդյունքները տղաների մոտ բարելավվեց 91.1%-ով, աղջիկներինը հենում պառկած դրությունից՝ 91.6%-ով:

8. Մշակվել է «Իմ Օլիմպիական տետր»-ը և գիտափորձով ապացուցվել է, որ դրա կիրառումը ուսումնական գործընթացում ընդլայնում է կրտսեր դպրոցականների ստեղծագործական մտածողությունը, ակտիվացնում է ինքնուրույն աշխատանքը, բարձրացնում է հետաքրքրությունը Օլիմպիական խաղերի հանդեպ՝ նպաստելով կայուն գիտելիքների և կարողությունների ձևավորմանը:

ՄԵԹՈԴԿԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարված սոցիալ-մանկավարժական հետազոտությունը հիմք է տալիս կատարել հետևյալ մեթոդական առաջարկությունները՝

1. Հանրակրթական դպրոցի «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի չափորոշիչ ծրագրում անհրաժեշտ է ավելացնել մեր կողմից կրտսեր դպրոցականների համար մշակված «Օլիմպիական դաստիարակության» աշխատանքային ծրագիրը:
2. Հանրակրթական դպրոցում կազմակերպել նկարների ցուցահանդեսներ, բանաստեղծությունների ընթերցման ցերեկույթներ, այդ թվում՝ Պիեռ դե Կուբերտենի «Ձոռն սպորտի մասին», երաժշտության կատարում (Դ.Թոլստանովի, Ն.Պախունովայի), Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի, Համահայկական խաղերի, Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի հիմները: Կազմակերպվող միջոցառումներին մրցավարական գործունեության կազմակերպման նպատակով կարելի է հրավիրել հայտնի մարզիկների, մարզիչների, մարզական լրագրողների, ծնողների, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պատվավոր աշխատողների:
3. Կրտսեր դպրոցականների III և IV դասարանցիների համար կարելի է օգտագործել մշակված «Իմ Օլիմպիական տետրը», ինչպես նաև անցկացնել բեմականացված միջոցառումներ՝ «Նավասարդյան խաղեր», «Լավագույն օլիմպիական ընտանիքների», «Օլիմպիոնիկ» մրցույթներ:
4. Մանկավարժական բուհերի ուսումնական ծրագրերում վերանայել դասավարների պատրաստման «Ֆիզիկական դաստիարակության մեթոդիկայի հիմունքների տեսություն» առարկայի ծրագրի բովանդակությունը՝ հաշվի առնելով կրտսեր դպրոցականների ֆիզիկական դաստիարակության

ժամանակակից տեխնոլոգիաները, նոր ուղղություններն ու պահանջները, մասնավորապես օլիմպիական դաստիարակության իրականացման մեխանիզմները:

5. Առավելապես օգտագործել ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի քարոզչական բոլոր ձևերը՝ մարզական լրագրությունը, հեռուստատեսությունը, գովազդներում ընդգրկել նյութեր օլիմպիական խաղերի պատմության, խորհրդանիշների, օլիմպիական խաղերի մասնակիցների, հաղթողների, այդ թվում նաև հայազգի մարզիկների և ժողովուրդների բարեկամության մասին:
6. Հանրակրթական դպրոցների տարեկան միջոցառումների ցանկում ընդգրկել խաղաղության, ժողովուրդների բարեկամության, ընկերասիրության, մարդասիրության դրսևորմամբ վազքարշավների, շարժախաղերի, հնարամիտների մրցույթներ՝ խրախուսելով լավագույն մասնակիցներին:
7. «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի նոր չափորոշիչ ծրագրի մշակման ժամանակ ներառել մեր կողմից մշակված օլիմպիական թեմատիկայով նյութեր՝ գիտելիքների հիմունքների, մարմնամարզական վարժությունների, աթլետիկական վարժությունների, ինչպես նաև շարժախաղերի բաժիններում:
8. Հասունացել է այն հանգամանքը, որ հանրակրթական դպրոցում անհրաժեշտ է ստեղծել «Ֆիզիկական կուլտուրա» առարկայի մեթոդ-կաբինետ և համալրել զննական նյութերով՝ նկարներ, գրաֆիկաներ, օլիմպիական խաղերի բովանդակությամբ տեսանյութեր, երաժշտություններ, նկարազարդ ամսագրեր և գրքեր, ինչպես նաև համալրել նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաներով՝ պրոյեկտորներ, տեսամագնիտոֆոններ, համակարգչային ծրագրերով տեսաերիզներ և այլն:

Ատենախոսության հիմնական դրույթներն արտացոլված են հեղինակի հրատարակած հետևյալ աշխատություններում

1. Ա.Գ.Գյոզալյան, Է.Ե.Սահակյան, Հայաստանի Հանրապետության տարրական դպրոցի սովորողների օլիմպիական կրթությունը, Հանրապետական գիտամեթոդական կոնֆերանսի նյութեր, նվիրված ինստիտուտի 60 ամյակին, Երևան 2005, էջ 120-121:
2. Ա.Գ.Գյոզալյան, Գ.Ս.Գյոզալյան, Դպրոցականների օլիմպիական կրթության տեսական և գործնական հիմքերը, Հանրապետական 33-րդ գիտական կոնֆերանսի նյութեր, Երևան 2006, էջ 50-52:
3. Ա.Գ.Գյոզալյան, Դպրոցականների օլիմպիական կրթության և դաստիարակության ծրագրի բովանդակությունը, Հանրապետական 34-րդ գիտական կոնֆերանսի նյութեր, Երևան 2007, էջ 51-54:
4. Ա.Գ.Գյոզալյան, Գ.Ս.Գյոզալյան, օլիմպիական դաստիարակությունը մարզադպրոցներում, Հանրապետական 36-րդ գիտական կոնֆերանսի նյութեր, Երևան 2009, էջ 97-101:
5. Ա.Գ.Գյոզալյան, Լ.Կ.Նազարյան, Դպրոցականների օլիմպիական կրթության հումանիստական դաստիարակության հիմնահարցերը, Հանրապետական 37-րդ գիտական կոնֆերանսի նյութեր, Երևան 2010, էջ 73-76:
6. А.Г.Гёзаян, В.Б.Аракелян, Организация олимпийского образования в начальной школе, Образование, спорт и туризм в эпоху могущества и счастья, Материалы Международной выставки и научной конференции, Ашхабад 2012, 120-122 стр.
7. А.Г.Гёзаян, Основные проблемы теоретического и практического олимпийского образования школьников, Образование и спорт в эпоху

могущества и счастья, Материалы Международной выставки и научной конференции, Ашхабад 2014, 422-423 стр.

8. Ա.Գ.Գյոզալյան, օլիմպիական կրթության և դաստիարակության դրվածքը Հայաստանի Հանրապետությունում, Խ.Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարան, «Գիտական տեղեկագիր» Երևան 2014, էջ 92-97:
9. Ա.Գ.Գյոզալյան, օլիմպիական դաստիարակության իրականացման մեխանիզմները և վիճակը կրտսեր դպրոցում, «Մանկավարժական միտք» հանդես, № 1-2 Երևան 2015, (էջ 124-129):
10. Ա.Գ.Գյոզալյան, Վ.Բ.Առաքելյան, «Օլիմպիական դաստիարակություն III-IV դասարաններ» հեղինակային ծրագիր, հեղինակային հրատարակություն: Երևան 2015:
11. Ա.Գ.Գյոզալյան, Վ.Բ.Առաքելյան, Յու.Գ.Գրիգորյան, «Իմ օլիմպիական տետրը» III - IV դասարան, հեղինակային հրատարակություն, Երևան 2015:

ОСОБЕННОСТИ МЕТОДИКИ ОЛИМПИЙСКОГО ВОСПИТАНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02-“Методика преподавания и воспитания” (физическая культура).

Защита диссертации состоится 25 сентября 2015г. в 14⁰⁰ на заседании действующего в ЕГУ 065 специализированного совета по педагогике при ВАК.

Адрес: 0025, г.Ереван, улица Абовяна 52^а, корпус факультета армянской филологии ЕГУ, 203 аудитория.

РЕЗЮМЕ

Актуальность. В настоящее время широкое распространение получила мысль о том, что дальнейшее развитие и культурный уровень общества зависят не только от знаний, умений и навыков, приобретенных школьниками в результате обучения, но и от того, какими социальными, нравственными и общечеловеческими ценностями они будут владеть.

С этой точки зрения многие специалисты физической культуры и спорта выделяют и обосновывают важную роль и значение олимпийского образования, олимпизма и олимпийского движения в деле укрепления гуманистических взаимоотношений в обществе.

Изучение истории олимпийских игр, источников олимпийской идеологии и развития международного олимпийского движения показывает, что на данном этапе гуманизации и демократизации общества происходит переосмысление и переоценка философии олимпизма и необходимости использования его концепции.

Как отмечал Хуан Антонио Самаранч, сегодня мы являемся свидетелями проявлений как славы, так и несчастья человечества. С одной стороны значительны культурные, научные и экономические достижения, с другой стороны все еще присутствуют войны, расизм, нищета, вражда, уничтожение природы. Следовательно, современному миру необходим олимпизм как философия жизни, которая направит людей к новому образу жизни и взаимоотношениям.

В основном уставном документе Международного олимпийского комитета “Олимпийской хартии” (2009) олимпизм рассматривается как философия жизни. Распространение олимпизма должно осуществляться среди всех народов мира, особенно среди детей и молодежи, необходимо повышать их уровень осознания и вовлекать их в сферы идеологической реализации честного процесса олимпийского движения.

В республике Армения олимпийское образование и воспитание так же внедрены в учебные программы школ и вузов. Учителя физической культуры и преподаватели должны передавать теоретические знания об олимпизме, истории всемирных олимпийских игр, культурных ценностях, участии армянских атлетов в олимпийских играх, понятии честной игры и о многом другом учащимся.

Все это приводит к необходимости обучения олимпизму, которое направлено на распространение идей олимпизма – этических, нравственных, гуманистических, понятия честной игры – во всех слоях общества. В то же время научные исследования показывают, что у детей достаточно низкий уровень знаний и представлений о гуманистическом значении спорта, истории всемирных олимпийских игр, идеалах, традициях, нравственных принципах, культурных ценностях, принципе честной игры.

Одной из причин является то, что в области науки физической культуры и спорта еще полностью не разработана методика передачи олимпийских идей и знаний. Настало время, когда необходимо осуществление системного формирования олимпийских знаний и практических умений школьников. Таким образом, научное исследование вышеназванных проблем подтверждает актуальность данной работы.

Цель исследования. Разработать и обосновать посредством научного эксперимента особенности методики олимпийского воспитания младших школьников.

Научная новизна диссертации.

1. Впервые был определен уровень знаний младших школьников Армении, их родителей, классных руководителей и учителей физической культуры об олимпийском движении, истории олимпийских игр и олимпизме.

2. Разработаны и внедрены в практику рабочая программа “Олимпийское воспитание” и “Моя олимпийская тетрадь” для учеников 3-4 классов и представлена их результативность.

3. Теоретически и научно обоснована методика формирования знаний младших школьников об олимпийских играх в процессе физического воспитания.

4. Доказано, что передача знаний и формирование практических умений способствуют овладению олимпийскими ценностями, формированию гуманистического мировоззрения, повышению двигательной подготовленности.

Теоретическое значение исследования. Теоретический анализ, сопоставление результатов исследования, теоретическое обоснование возможностей предложенных средств, методов и условий олимпийского воспитания младших школьников.

Практическое значение исследования. Осуществление олимпийского воспитания младших школьников, повышение уровня их олимпийской образованности, внедрение конкретных программ и олимпийских тетрадей для учеников, повышение уровня физической подготовленности.

Материалы диссертации могут быть использованы на лекциях, семинарах, практических занятиях по специальности физическая культура и спорт, для соответствующих тем предмета “Теория и методика физического воспитания”, на уроках физической культуры в школе и других учебных заведениях, в домах отдыха, лагерях, а также на курсах переподготовки учителей физической культуры.

Структура и объем диссертации.

Диссертационная работа изложена на 146 страницах компьютерного текста. Состоит из введения, трех глав, заключения, списка использованной литературы и приложений.

THE PECULIARITIES OF THE METHOD OF JUNIOR PUPILS' OLYMPIC EDUCATION

Pedagogical sciences candidate thesis on the speciality 13.00.02-“Teaching and Education Methodology” (Physical culture).

The defense of the dissertation is held at 14:00, on September 25, 2015, at the Yerevan State University, at a meeting of the specialized committee HAC on Pedagogy (address: 0025, Abovyan str. 52a, Yerevan, YSU, Faculty of Armenian Philology, room N 203).

SUMMARY

The relevance of the research. Nowadays there is a widespread provision that the state of further development of society and culture are not only due to the fact what kind of knowledge, abilities and skills the children acquire at the end of education but what social, moral and human values they master.

From this point of view many specialists of physical culture and sport substantiate and highlight the role and importance of Olympic education, Olympism, Olympic movement in strengthening of humanitarian relations in society.

The studies of Olympic Games history, ideological origins of Olympism and the development of the International Olympic movement clearly show that at the present stage of humanistic and democratic society, the philosophy of Olympism and the need of its conceptual use are reinterpreted and revalued.

As noted Juan Antonio Samaranch, today we witness both the glory of mankind and the manifestations of misfortune. From the one side, the cultural, scientific and economical achievements and from the other side war, racism, poverty, squalor, destruction of nature are obvious. Therefore, the modern world needs Olympism as a philosophy of life, which will lead people to a new lifestyle and relations.

In the main legislative document of the International Olympic Committee "Olympic Charter"(2009), Olympism is seen as a philosophy of life, which provides the spread of Olympic ideas among all the nations of the world, especially among children and young people by raising the level of their comprehension involving in the spheres of ideological realization of the honest process of Olympic movement. The Olympic education and upbringing in Armenia are also involved in the curricula of schools and higher educational institutions. The teachers of physical culture, lecturers must pass on theoretical knowledge about Olympism, world history of Olympic Games, cultural values, and participation of Armenians in Olympic Games, fair play and others to students.

All this leads to the need of learning Olympism which intends to spread the ideals of Olympism - ethical, moral, humanitarian, fair game values in all spheres of society. At the same time the scientific researches show that children have poor knowledge and comprehension on importance of sport, world history of Olympic Games, ideals, humanitarian sides, moral principles, cultural values, fair play.

One of the reasons is that the method of transmission of Olympic ideas and knowledge is not fully developed in Physical Education and Sports science. It's high time to carry out systematic formation of school children's Olympic knowledge and practical skills. Thus, the experimental research of above mentioned issues underlines the relevance of the work.

The purpose of the research. To develop and substantiate the peculiarities of methods of Olympic education of junior pupils by the scientific experiment.

The scientific novelty of the thesis.

1. For the first time the level of knowledge of junior pupils of the RA, their parents, teachers and teachers of physical culture on Olympic movement, Olympic Games, history of Olympic Games, Olympism has been revealed.
2. The working program "Olympic education", "My Olympic diary" for the 3rd and 4th form pupils have been developed and practically introduced and their effectiveness has been shown.
3. The method of formation of junior pupils' knowledge on Olympic Games in the process of physical education has been substantiated theoretically and scientifically.
4. It has been proved that the transmission of knowledge and formation of practical abilities contribute to mastering the Olympic values, formation of humanitarian outlook, enhancing the motor preparedness

The theoretical significance of the research. The theoretical analysis and comparison of the research results, the Olympic education facilities of junior pupils and the theoretical substantiation of proposed measures, application of methods and conditions.

The practical significance of the research. The implementation of Olympic education of junior pupils; raise of the level of their Olympic awareness, introduction of definite programs and students' Olympic diary, enhancement the level of physical preparedness. The materials of the thesis can be used during lectures, seminars, practical trainings of physical culture and sports special education, for the appropriate themes of the subject "Theory and methods of physical education", during "Physical culture» lesson in school, in other educational institutions, resorts, camps as well as during the retraining courses of physical culture teachers.

Structure and volume of the work. The thesis consists of 146 computer pages, an introduction, three chapters, conclusion, list of reference.

